

การคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา

: ศึกษาศาสตร์อำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวในการโอนคดี

ตามมาตรา 97 วรรคสอง

อโนทัย ศรีดาวเรือง*

รองศาสตราจารย์ อัจฉริยา ชูตินันท์**

บทคัดย่อ

ปัจจุบันปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนมีลักษณะรุนแรงและอุกฉกรรจ์มากขึ้น ทั้ง ๆ ที่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนของไทย ได้มีความพยายามนำมาตรการต่าง ๆ ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่เป็นไปตามมาตรฐานสากล เพื่อสงเคราะห์แก้ไขเด็กหรือเยาวชนให้กลับตนเป็นคนดีและได้รับประโยชน์สูงสุด โดยเริ่มตั้งแต่ เมื่อผู้กระทำความผิดถูกจับกุม นำวิธีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนภายหลังการจับกุม มาตรการดูแลเด็กและเยาวชนระหว่างการดำเนินคดี และในกระบวนการพิจารณาคดีก็ได้มีการเพิ่มเครื่องมือคัดกรองเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรม อันได้แก่ มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาก่อนฟ้องตามมาตรา 86 มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นพิจารณาตามมาตรา 90 และมาตรการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูก่อนมีคำพิพากษาตามมาตรา 132 อันเป็นไปตามมาตรฐานสากลที่ในเกือบทุกประเทศทั่วโลกยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กที่สมควรได้รับการฝึกฝน อบรม สั่งสอน สั่งเคราะห์และขัดเกลาจิตใจเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสกลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคม ยิ่งเสียกว่าที่จะลงโทษ จากข้อมูลสถิติของจำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจของประเทศไทย ในปี 2551 ถึง ปี 2555 ในภาพรวมพบว่าจำนวนคดีเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มลดลง แต่จำนวนผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กกลับลดลงไม่มากนัก และมีแนวโน้มที่สูงขึ้นใน 2 ปีหลัง ซึ่งสาเหตุหนึ่ง อาจเป็นเพราะเด็กและเยาวชนเอง หรือผู้อื่นเป็นผู้ใช้ให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิด โดยอาศัยช่องว่างทางกฎหมาย จากมาตรการต่าง ๆ เหล่านี้ ที่ให้ความคุ้มครองทั้งในขั้นตอนกระบวนการดำเนินคดีในขั้นตอนก่อนฟ้อง จนกระทั่งมาตรการดูแลเด็กและเยาวชนระหว่างการดำเนินคดี และในกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดี อีกทั้งในกระบวนการพิจารณาคดีของศาลเยาวชนและครอบครัว เมื่อพบว่าเด็กหรือเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดได้มีการกระทำความผิดจริงจะต้องถูกลงโทษ ศาลเยาวชนและครอบครัว มักจะใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนสำหรับผู้กระทำความผิดมากกว่าการลงโทษทางอาญา แม้ว่าศาลเยาวชนและครอบครัวจะมีอำนาจในการลงโทษทางอาญาก็ตาม แต่หาก

* นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** ปรึกษาวินิจฉัย

ศาลเยาวชนและครอบครัวเห็นว่าขณะกระทำความผิด หรือในระหว่างพิจารณาเด็กหรือเยาวชนนั้น สภาพร่างกาย สภาพจิตใจ สติปัญญา และนิสัย มีสภาพเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ ให้ศาลมีอำนาจโอนคดีไปยังศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้ ตามมาตรา 97 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและ วิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ซึ่งบทบัญญัติมาตรา 97 วรรคสองนี้ ผู้เขียนเห็นว่ายังขาดหลักเกณฑ์ และขอบเขตที่ชัดเจนเกี่ยวกับเงื่อนไขบางประการ อาทิเช่น อายุของเด็กหรือเยาวชน ขณะปรากฏตัวต่อหน้าศาลเยาวชนและครอบครัว ความร้ายแรงของความผิดอาญา อีกทั้งการตัดสิทธิบางประการเกี่ยวกับมาตรการพิเศษที่ใช้แทนการดำเนินคดีอาญา ไม่ว่าจะเป็นมาตรการพิเศษทั้งในชั้นเจ้าพนักงาน และในชั้นศาล อันได้แก่ มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาก่อนฟ้อง ตามมาตรา 86 มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นพิจารณา ตามมาตรา 90 และมาตรการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูก่อนมีคำพิพากษา ตามมาตรา 132 เพื่อที่ศาลจะนำข้อมูลเหล่านั้นมาประกอบการใช้ดุลพินิจในการโอนคดีหรือไม่ โอนคดีไปพิจารณายังศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา เนื่องจาก ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่า มาตรการพิเศษต่าง ๆ เหล่านี้ อาจเป็นสาเหตุหนึ่ง ที่ทำให้เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่ง ไม่มีความเกรงกลัวต่อการกระทำความผิด และยังอาจรวมไปถึงกรณีที่เด็กและเยาวชนได้กระทำความผิด โดยถูกใช้ จ้าง วาน จากบุคคลอื่นที่อาศัยช่องว่างทางกฎหมายนี้เช่นกันใช้ให้เด็กหรือเยาวชนไปกระทำความผิดแทนด้วย ดังนั้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงจะทำการศึกษา และวิเคราะห์หลักเกณฑ์ ตลอดจนผลกระทบของการโอนคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว ไปยังศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา เพื่อนำผลของการศึกษา มาเสนอแนะ ปรับปรุง และแก้ไข ให้บทบัญญัติมาตรา 97 วรรคสอง เป็นมาตรการทางกฎหมายที่มีหลักเกณฑ์และขอบเขตที่ชัดเจน เพื่อให้ศาลเยาวชนและครอบครัวใช้เป็นเครื่องมือ ในการใช้ดุลพินิจในการโอนคดี ซึ่งจะทำให้เกิดการผสมผสานที่สมดุลกัน ระหว่างทฤษฎีวัตถุประสงค์ ในการป้องกันการกระทำความผิด (Crime Control) กับทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิของบุคคล (Due Process) ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา อันเป็นการป้องกันการเกิดสภาวะ over protection เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมากจนเกินไป และเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด ก็ไม่ถูกดำเนินคดีในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา ให้มีตราบาปว่าเป็นอาชญากรติดตัวตลอดไป

1. บทนำ

ด้วยเหตุที่เด็กและเยาวชนมีสภาพร่างกายและจิตใจแตกต่างไปจากผู้ใหญ่ และจากสภาพสังคมในปัจจุบัน โดยเฉพาะจากปัญหาครอบครัวซึ่งมีส่วนสำคัญที่ส่งผลให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นขาดความรู้สึกผิดชอบ ขาดความยับยั้งชั่งใจ หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และนำมาซึ่งสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นมีโอกาสการกระทำความผิดหรือถูกชักจูงให้กระทำความผิดได้ง่าย โดยนานาอารยประเทศรวมทั้งประเทศไทยต่างเห็นควรให้มีการแยกกระบวนการยุติธรรมทาง

อาญาสำหรับเด็กออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับผู้ใหญ่ โดยมีวัตถุประสงค์มุ่งไปทางสงเคราะห์ บำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนมากกว่ามุ่งลงโทษทางอาญาแก่เด็กและเยาวชนเหล่านั้น โดยให้ศาลเยาวชนและครอบครัวดำเนินกระบวนการพิจารณาเป็นพิเศษแตกต่างจากศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีธรรมดา และให้แยกสถานที่ควบคุมฝึกอบรมเด็กและเยาวชนต่างหากจากเรือนจำหรือทัณฑสถานซึ่งเป็นคุมขังอาชญากรที่เป็นผู้ใหญ่

ในประเทศไทย ได้มีการจัดตั้งศาลเด็กและเยาวชนขึ้นครั้งแรกในปี 2494 และมีการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2494 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2494 ซึ่งได้มีการปรับปรุงแก้ไขเรื่อยมาจนปัจจุบัน คือพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ซึ่งมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับหลักสากล กล่าวคือ มุ่งคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กซึ่งสมควรได้รับการฝึกฝน อบรม สั่งสอน สั่งเคราะห์และ ชดเชวจิตใจในสถานฝึกและอบรมของสถานพินิจเพื่อให้เด็กกลับตนเป็นพลเมืองดียิ่งเสียกว่าที่จะลงโทษ นอกจากนี้ มาตรา 97 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวสามารถใช้ดุลยพินิจหากคำนึงถึงสภาพร่างกายสภาพจิตสติปัญญาและนิสัยแล้วเห็นว่าในขณะกระทำความผิดหรือในระหว่างการพิจารณาเด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดมีสภาพเช่นเดียวกับบุคคลที่มีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ขึ้นไปให้มีอำนาจสั่งโอนคดีไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาก็ได้ ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวยังขาดขอบเขตที่ชัดเจนเกี่ยวกับเงื่อนไขบางประการ อาทิเช่น ความร้ายแรงของการกระทำความผิดอาญาที่สมควรจะโอนคดีไปยังศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา การใช้มาตรการทางกฎหมายอื่นแทนการโอนคดีไปยังศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา กรณีเด็กหรือเยาวชนซึ่งกระทำความผิดอาญาร้ายแรงปรากฏตัวในระหว่างพิจารณาในขณะที่ยังเป็นเด็กหรือเยาวชนอยู่ เป็นต้น จึงเป็นที่มาของการศึกษา หาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 97 วรรคสอง ให้มีความสมบูรณ์และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวยิ่งขึ้นโดยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะศึกษาถึงหลักเกณฑ์และขอบเขตของการโอนคดีเด็กและเยาวชนไปยังศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา ตามกฎหมายสำหรับเด็กและเยาวชนของต่างประเทศ และมาตรการทางกฎหมายที่นำมาใช้ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดอาญาร้ายแรง โดยนำมาเปรียบเทียบกับกฎหมายสำหรับเด็กและเยาวชนของประเทศไทย เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางในการปรับปรุงพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 97 วรรคสอง โดยการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 กรณี ได้แก่ กรณีที่กระทำความผิดอาญาในขณะที่ยังเป็นเด็กหรือเยาวชน แต่เมื่อปรากฏตัวในระหว่างพิจารณาพ้นจากความเป็นเยาวชนแล้ว และในกรณีที่กระทำความผิดอาญาในขณะที่ยังเป็นเด็กหรือเยาวชน และเมื่อปรากฏตัวในระหว่างพิจารณาก็ยังเป็นเยาวชนอยู่

2. กระบวนการพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนตามกฎหมายต่างประเทศ

จากการศึกษากระบวนการพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาร้ายแรงกฎหมายของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ฝรั่งเศส และแคนาดา มีผลการศึกษาดังนี้

2.1 กระบวนการพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ตามพระราชบัญญัติศาลคดีเด็กและเยาวชน ค.ศ. 1953 ได้บัญญัตินิยามของคำว่าเด็กและเยาวชนไว้ดังนี้

“เด็ก” (Youth) หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 14 ปี แต่ยังไม่ถึง 18 ปี

“เยาวชน” (Young Adult) หมายถึงบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี แต่ยังไม่ถึง 21 ปี

โดยบุคคลที่อยู่ในอำนาจของศาลคดีเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลคดีเด็กและเยาวชนต้องมีอายุเป็น “เด็ก” และ “เยาวชน” ในขณะที่กระทำความผิด ดังนั้น บุคคลที่มีอายุไม่ถึง 14 ปีบริบูรณ์ขณะกระทำความผิดบุคคลนั้นไม่ต้องรับผิดทางอาญา

ฉะนั้น ศาลคดีเด็กและเยาวชนเยอรมันจึงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา อายุตั้งแต่ 14 ปี แต่ยังไม่ถึง 21 ปี และมาตรา 10 แห่งประมวลกฎหมายอาญาของเยอรมัน ได้บัญญัติว่า ให้นำบทบัญญัตินี้ใช้บังคับกับการกระทำความผิดของเด็ก (Juvenile) และเยาวชน (Young Adult) เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติศาลคดีเด็กและเยาวชน ค.ศ. 1953

ศาลคดีเด็กและเยาวชนเยอรมันจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งสำหรับเด็กและเยาวชนตามลำดับคือ ใช้มาตรการควบคุมก่อน ได้แก่ การสั่งให้อยู่ภายในบริเวณที่กำหนด อาศัยอยู่กับครอบครัวหรือองค์กรที่รับเลี้ยงดูเด็ก ให้เด็กหรือเยาวชนไปฝึกอบรมหรือการทำงาน เป็นต้น หากการใช้มาตรการควบคุมไม่เหมาะสมกับการกระทำความผิดอาจมีการใช้ มาตรการทางวินัย หรือมาตรการลงโทษทางอาญาสำหรับความผิดที่ได้กระทำ ซึ่งมาตรการทางวินัย ได้แก่ การตำหนิโทษ การวางข้อกำหนดที่เป็นเงื่อนไข การกักตัวเด็กหรือเยาวชน และมาตรการลงโทษทางอาญา ได้แก่ โทษจำคุกอย่างต่ำ 6 เดือนไม่เกิน 5 ปี และหากเป็นการกระทำความผิดอาญาร้ายแรง โทษจำคุกอย่างสูงจะเพิ่มขึ้นเป็นสูงสุด 10 ปี โดยไม่นำโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นในกฎหมายอาญามาใช้บังคับกับเด็กและเยาวชน และไม่ว่าจะได้รับโทษจำคุกแบบใดก็ตาม ต้องมีการให้การศึกษแก่เด็กและเยาวชนควบคู่กันไปด้วยเสมอ

2.2 กระบวนการพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนของประเทศฝรั่งเศส

ศาลเยาวชนและครอบครัวฝรั่งเศส เป็นศาลชั้นต้นที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาแก่เด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 13 ปี แต่ไม่เกิน 18 ปี สำหรับบุคคลที่มีอายุระหว่าง 13 – 15 ปี อาจจะต้องรับโทษทางอาญาหากการกระทำความผิดนั้นเป็นการกระทำผิดอาญาร้ายแรง แต่อย่างไรก็ตามโทษที่ได้รับอาจจะเป็นเพียงครึ่งหนึ่งของอัตราโทษที่กำหนดไว้สำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ ซึ่งศาลจะพิพากษาคดีหรือมีคำสั่งให้เด็กและเยาวชนได้รับการแก้ไข หรือฝึกอบรมโดยไม่ใช้สถาบันให้ได้มากที่สุดเท่าที่

จะทำให้ การพิจารณาพิพากษาคดีจึงอยู่ภายใต้ศาลที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเท่านั้น (only specialized courts)

การดำเนินคดีกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดนั้นของศาลเยาวชนและครอบครัวฝรั่งเศส (Juvenile Court) มีการใช้กฎหมายอาญาสำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะ โดยจัดให้ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชนได้รับการควบคุมเป็นการพิเศษ แต่ถ้เป็นการกระทำที่ร้ายแรงมาก ๆ จะไม่ได้รับการคุ้มครองที่เป็นพิเศษนี้ แต่จะถูกส่งไปพิจารณาคดียังศาลลูกขุนเยาวชน (Juvenile Assize Court) ซึ่งมีอำนาจในพิจารณาและพิพากษาคดีเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาร้ายแรง (Crime) มีอายุระหว่าง 16 ปีแต่ไม่เกิน 18 ปี ซึ่งการพิจารณาพิพากษาคดีและการกำหนดบทลงโทษของศาลทั้ง 2 ประเภทนี้จะมี ความรุนแรงแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความรู้สำนึกในการกระทำผิด โดยยึดหลักว่าหากผู้กระทำไม่รู้อำนาจในสิ่งที่กระทำก็จะต้องได้รับโทษน้อยกว่าผู้ที่รู้สำนึกในการกระทำของตน

คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลจะมุ่งคุ้มครองเด็กและเยาวชนโดยดูความเหมาะสมในแต่ละราย ซึ่งคำพิพากษาหรือคำสั่งและวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนที่ใช้มีหลายรูปแบบ ได้แก่ มาตรการป้องกัน มาตรการช่วยเหลือ มาตรการควบคุม และมาตรการให้การศึกษา สำหรับเด็กที่อายุต่ำกว่า 10 ปี มาตรการส่งเสริมและให้การศึกษา ใช้สำหรับเด็กที่มีอายุ 10 ถึง 13 ปี เท่านั้น การกักขังควบคุมตัวและการปล่อยตัวภายใต้การควบคุม ทั้งสองกรณีจะใช้ควบคู่กับการให้การศึกษา โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมของเด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดแต่ละราย และคำนึงถึงมาตรฐานทางการ ในกรณีที่มีการปล่อยตัวภายใต้การควบคุมดูแล ศาลจะนำมาตรการลงโทษอื่น ๆ มาใช้ร่วมด้วยหากศาลเห็นสมควรก็ได้ ส่วนในกรณีกักขังควบคุมตัว ศาลจะใช้เฉพาะในกรณีที่จำเป็น เมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์แวดล้อม และบุคลิกภาพของเด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดแล้วเท่านั้น ทั้งนี้จะต้องแยกการกักขังออกจากผู้ใหญ่ และจัดให้มีการจัดการศึกษาหรือฝึกอบรมเสมอ มาตรการใกล้เคียงประนีประนอม หรือชดเชยความผิด ถือเป็นมาตรการใหม่ที่น่าสนใจ หรือให้ศาลสามารถสั่งให้ผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้มีโอกาสช่วยเหลือหรือกระทำการชดเชยทดแทนความผิดต่อผู้เสียหาย หรือทำกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นบริการสาธารณะ หรือเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้มีสำนึกในความผิดที่ได้กระทำไปและเป็นการชดเชยความผิดด้วย และมาตรการจำคุก ซึ่งตั้งแต่มีการแก้ไขกฎหมายใน ปี ค.ศ. 2007 ถ้าเยาวชนที่มีอายุ 16 แต่ไม่เกิน 18 ปี ได้กระทำความผิดซ้ำสองครั้งหรือมากกว่า หรือที่กระทำความผิดอาญาร้ายแรง หรืออาจถูกศาลพิพากษาให้จำคุกและไม่อาจนำความเป็นเยาวชนมาอ้างต่อศาลได้

2.3 กระบวนการพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนของประเทศแคนาดา

กฎหมายสำหรับเด็กและเยาวชนของแคนาดามีชื่อเรียกว่า Youth Criminal Justice Act (YCJA) ไม่ได้กำหนดความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชนไว้โดยตรงแต่ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศแคนาดา กำหนดความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชนโดยถือ

เกณฑ์อายุขณะกระทำความผิดคือ มีอายุตั้งแต่สิบสองปีขึ้นไป และ Youth Criminal Justice Act (YCJA) ได้นิยามความหมายของคำว่าเด็กและเยาวชน ไว้ดังนี้

“เด็ก” หมายถึง บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 12 ปี

“เยาวชน” หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไป แต่ไม่ถึง 18 ปี และให้หมายความรวมถึงบุคคลที่ถูกฟ้องร้องภายใต้กฎหมายฉบับนี้ว่ากระทำความผิดในขณะที่เป็นเยาวชนหรือพบว่ากระทำความผิดตามกฎหมายฉบับนี้

ศาลเยาวชนและครอบครัวของประเทศแคนาดา มีอำนาจพิจารณาคดีที่เยาวชนถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา รวมทั้งมีอำนาจพิจารณาคดีบุคคลที่มีอายุเกิน 18 ปีบริบูรณ์แล้ว แต่ได้กระทำความผิดอาญาในขณะที่อายุยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ด้วย

การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาของประเทศแคนาดา แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

1) ดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในกรณีที่เยาวชนกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาทั่วไป และจะต้องมีคำสั่งหรือคำพิพากษาลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชน (Youth Sentence) มีการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีกับเยาวชนมีอายุระหว่าง 12 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปี หรือเยาวชนผู้นั้นมีอายุระหว่าง 12 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง 14 ปี แต่ได้กระทำความผิดอาญาร้ายแรง (Serious Violent Offence) ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เมื่อศาลได้พิจารณาคดีแล้ว หากพบว่ามีการกระทำผิดจริง ศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยใช้วิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชน (Youth Sentence) โดยศาลไม่มีอำนาจลงโทษทางอาญาแก่เยาวชน หรือ

2) ดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในกรณีที่เยาวชนกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาที่ Youth Criminal Justice Act (YCJA) ถือว่าเป็นการกระทำความผิดอาญาร้ายแรง (Serious Violent Offence) และได้กำหนดนิยามไว้ว่าการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตราใดบ้างที่ถือว่าเป็นอาญาร้ายแรง (Serious Violent Offence) ตามกฎหมายฉบับนี้ และเยาวชนที่กระทำความผิดอาจถูกศาลพิพากษาลงโทษทางอาญา (Adult Sentence) ได้ การดำเนินกระบวนการพิจารณาในส่วนนี้ใช้บังคับกับเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 14 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง 18 ปี

ศาลมีทางเลือกในการพิพากษาคดี 2 ประการ คือ หากศาลเห็นว่าเยาวชนกระทำผิดจริงแต่ยังไม่สมควรถูกลงโทษทางอาญา (Adult Sentence) ศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งสำหรับเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดโดยใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน (Youth Sentence) แต่ถ้าศาลเห็นว่า เยาวชนกระทำผิดจริงและมีจำต้องได้รับการลงโทษทางอาญา (Adult Sentence) จึงจะสามารถแก้ไขบำบัดและฟื้นฟูให้กลับคืนสู่สังคมได้ ศาลจะคำพิพากษาหรือคำสั่งลงโทษทางอาญา (Adult Sentence) แก่ผู้กระทำความผิด แต่ศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งลงโทษทางอาญา (Adult Sentence) ก็ต่อเมื่อข้อสันนิษฐานที่ว่า การกระทำที่ผิดกฎหมาย ความรู้ผิดชอบย่อหย่อนหรือการกระทำที่ถูกดำเนินได้นั้น ถูกพิสูจน์หักล้างได้

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบขอบเขตอำนาจศาลเยาวชนในการโอนคดีหรือไม่โอนคดีกรณีที่เกิดและเยาวชนกระทำความผิดมีสภาพเช่นเดียวกับผู้ใหญ่

3.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายสำหรับเด็กและเยาวชนของประเทศไทยกับกฎหมายประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

กฎหมายสำหรับเด็กและเยาวชนทั้งของประเทศไทยและประเทศเยอรมนี ต่างกำหนดนิยามของคำว่าเด็กและเยาวชนและให้ถืออายุของเด็กและเยาวชนในขณะกระทำความผิดเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งนี้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าบุคคลใดอยู่ในอำนาจของศาลคดีเด็กและเยาวชนพิจารณาจากอายุของเด็กและเยาวชน โดยไม่ต้องนำไปพิจารณาประกอบกับกฎหมายอื่น ซึ่งต่างจากของประเทศไทย ที่จะต้องนำหลักเกณฑ์อายุมาพิจารณาประกอบกับประมวลกฎหมายอาญา

การพิจารณาพิพากษาคดี พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ให้อำนาจศาลในการพิจารณาพิพากษาลงโทษทางอาญาหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทางอาญา แต่การจะพิพากษาลงโทษทางอาญานั้น ศาลจะต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73 ถึง มาตรา 75 นอกจากนี้ยังให้อำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว สามารถเปลี่ยนการลงโทษทางอาญามาเป็นการใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนได้เช่นกัน และหากศาลเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนในขณะกระทำความผิดหรือระหว่างพิจารณามีสภาพเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ เด็กหรือเยาวชนนั้นอาจถูกโอนคดีไปพิจารณาถึงศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้ ตามมาตรา 97 วรรคสอง ส่วนพระราชบัญญัติศาลคดีเด็กและเยาวชน ค.ศ. 1953 ของประเทศเยอรมนี ให้อำนาจศาลในการพิจารณาพิพากษาลงโทษทางอาญาหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทางอาญาซึ่งได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายไว้เป็นลำดับอย่างชัดเจนคือ ให้ศาลพิจารณาใช้มาตรการควบคุมกับผู้กระทำความผิดก่อน แล้วจึงใช้มาตรการทางวินัย และหากเห็นว่าทั้งสองมาตรการไม่สามารถแก้ไขเยียวยาผู้กระทำความผิดได้ก็จะนำมาตรการการลงโทษจำคุกมาใช้กับผู้กระทำความผิดโดยศาลคดีเด็กและเยาวชนไม่ต้องโอนคดีไปยังศาลอื่น อีกทั้งการพิจารณากำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดก็ไม่ต้องนำไปพิจารณาประกอบกับความรับผิดชอบทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นเหมือนของประเทศไทย

3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายสำหรับเด็กและเยาวชนของประเทศไทยกับกฎหมายประเทศฝรั่งเศส

อายุของเด็กและเยาวชนที่อยู่ภายใต้การคุ้มครองของศาลเยาวชนและครอบครัวฝรั่งเศสคือ บุคคลที่มีอายุระหว่าง 13 ปี แต่ไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ โดยกฎหมายกำหนดมาตรการในการลงโทษเด็กและเยาวชนไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้ศาลได้ใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาและพิพากษาคดีว่าเด็กและหรือเยาวชนที่กระทำความผิดในแต่ละช่วงอายุสมควรจะได้รับการพิพากษาคดีแบบใดจึงจะเหมาะสมกับอายุและลักษณะของการกระทำความผิด โดยกำหนดว่าเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 10 ปีการกระทำผิดของเด็กไม่ต้องได้รับโทษทางอาญา (แม้ว่าประเทศฝรั่งเศส

จะถือว่าเด็กที่มีอายุระหว่าง 8 ถึง 10 ปี มีความรู้สำนึกในการกระทำผิดแล้วก็ตาม) แต่ให้ใช้มาตรการอื่น เช่น มาตรการป้องกัน มาตรการช่วยเหลือ มาตรการควบคุม และมาตรการให้การศึกษาบรมแต่เมื่อไม่นานมานี้ กฎหมายได้เปลี่ยนไปเป็นอนุญาตภายใต้สถานการณ์ที่พิเศษให้ลงโทษทางอาญากับเด็กอายุ 10 ปีได้ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับกฎหมายสำหรับเด็กและเยาวชนของประเทศไทย จะพบว่า

1. กรณีที่บุคคลกระทำความผิด อายุต่ำกว่า 10 ปี กฎหมายของทั้งสองประเทศไม่ได้กำหนดให้เด็กต้องรับโทษทางอาญา

2. กฎหมายประเทศฝรั่งเศสกำหนดให้ศาลมีอำนาจลงโทษจำคุกบุคคลที่กระทำความผิดอาญา อายุตั้งแต่ 13 ปี ถึง 16 ปี แต่โทษที่จะลงนั้นเพียงกึ่งหนึ่งของอัตราโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเว้นแต่เป็นการกระทำความผิดอาญาร้ายแรง ส่วนกฎหมายประเทศไทย บุคคลที่กระทำความผิดอาญาอายุเกิน 10 ปี แต่ยังไม่เกิน 15 ปี เมื่อศาลพิจารณาคดีเสร็จแล้ว ในกรณีที่ศาลจะลงโทษทางอาญา ศาลต้องนำประมวลอาญามาตรา 74 มาพิจารณาด้วย ซึ่งประมวลกฎหมายอาญามาตรา 74 ไม่ได้ให้อำนาจศาลลงโทษทางอาญากับบุคคลกลุ่มนี้ แต่ให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนเท่านั้น

สำหรับบุคคลอายุระหว่าง 16 ปี ถึง แต่ต่ำกว่า 18 ปี กฎหมายประเทศฝรั่งเศส กำหนดให้ศาลมีอำนาจลงโทษจำคุกได้ ซึ่งบุคคลเหล่านี้อาจถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ โดยไม่อาจนำความเป็นเด็กหรือเยาวชนขึ้นมากล่าวอ้างได้ ซึ่งต่างจากกฎหมายประเทศไทยได้หากบุคคลที่มีอายุเกิน 15 ปี แต่ต่ำกว่า 18 ปี กระทำความผิด ศาลเยาวชนและครอบครัวไทยมีอำนาจลงโทษทางอาญาได้ หรือจะใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนก็ได้ แต่ถ้าศาลจะลงโทษทางอาญาต้องลดมาตรฐานโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงกึ่งหนึ่งด้วย เนื่องจากกฎหมายไทยพิจารณาว่าบุคคลที่อยู่ในช่วงอายุนี้อย่างเป็นเยาวชน จึงไม่สมควรนำวิธีการลงโทษเต็มรูปแบบเหมือนกับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่มาบังคับใช้

ส่วนเรื่องการโอนคดีไปพิจารณายังศาลที่อำนาจพิจารณาคดีธรรมดา นั้น พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวของประเทศไทยกำหนดให้การพิจารณาพิพากษาคดีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดอยู่ในอำนาจของศาลสำหรับเด็กและเยาวชนโดยไม่ได้กำหนดให้ศาลมีอำนาจในการใช้ดุลพินิจโอนคดีเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดไปยังศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา หากเป็นการกระทำความผิดในคดีที่เป็นความผิดลหุโทษ (Contravention) ความผิดมัยโทษหรือความผิดที่มีโทษระดับกลาง (Delit) การดำเนินคดีจะอยู่ภายใต้อำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว แต่ถ้าเป็นบุคคลที่มีอายุตั้งแต่อายุ 16 ปีแต่ต่ำกว่า 18 ปี กระทำความผิดอาญาอุกฉกรรจ์ (Crime) จะไม่ได้รับความคุ้มครองภายใต้อำนาจของศาลนี้ แต่จะถูกส่งไปดำเนินคดียังศาลลูกขุนเยาวชน (Juvenile Assize Court) ซึ่งมีกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีแบบศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา แต่มีพิจารณาพิพากษาคดีโดย

องค์คณะผู้พิพากษาที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านเด็กและเยาวชนและมีความรู้ความเข้าใจในบุคลิกภาพและธรรมชาติของเด็กและเยาวชนเป็นอย่างดี

3.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายสำหรับเด็กและเยาวชนของประเทศไทยกับกฎหมายประเทศแคนาดา

กฎหมายสำหรับเด็กและเยาวชนทั้งของประเทศไทยและประเทศแคนาดา ต่างให้นิยามอายุของเด็กและเยาวชนไว้และให้ถืออายุของเด็กและเยาวชนในขณะกระทำความผิดเป็นสำคัญ โดยประเทศแคนาดากำหนดว่า “เด็ก” คือ บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 12 ปี และ “เยาวชน” คือ บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไปแต่ไม่ถึง 18 ปี แสดงว่ากฎหมายฉบับนี้ของประเทศแคนาดาจะใช้บังคับกับบุคคลที่เป็นเยาวชนเท่านั้น ส่วนประเทศไทยนั้นบุคคลที่อยู่ภายใต้การบังคับของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เมื่อพิจารณาประกอบกับประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความรับผิดชอบของบุคคลแล้ว คือ บุคคลที่มีอายุกว่า 10 ปี แต่ต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งหมายรวมถึงทั้งเด็กและเยาวชนนั่นเอง

กระบวนการพิจารณาคดีของศาลคดีเด็กและเยาวชนแคนาดา มีขั้นตอนในการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ค่อนข้างละเอียด โดยกำหนดรูปแบบไว้ดังนี้

เมื่อบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 12 ปี แต่ต่ำกว่า 18 ปีซึ่งเป็นเยาวชนกระทำความผิดอาญาและความผิดนั้นเป็นความผิดอาญาทั่วไปตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา การพิจารณาพิพากษาคดี ศาลมีอำนาจลงโทษผู้กระทำความผิดโดยใช้วิธีการสำหรับเยาวชน (Youth Sentence) เท่านั้น ไม่มีอำนาจลงโทษทางอาญา (Adult Sentence) และแม้ว่าจะเป็นกรณีที่เยาวชนได้กระทำความผิดที่กฎหมายฉบับนี้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดอาญาร้ายแรง (Serious Violent Crime) ศาลเยาวชนแคนาดาก็ไม่มีอำนาจในการดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีแบบ Adult Sentence หากบุคคลดังกล่าวมีอายุตั้งแต่ 12 ปี แต่ต่ำกว่า 14 ปี กล่าวโดยสรุป คือ ศาลมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีบุคคลที่กระทำความผิดอาญาที่กฎหมายฉบับนี้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดอาญาร้ายแรง (Serious Violent Crime) คือ บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 14 ปี แต่ต่ำกว่า 18 ปี

เมื่อนำเปรียบเทียบกับกระบวนการพิจารณาคดีของไทยจะเห็นว่า ศาลคดีเด็กและเยาวชนแคนาดาไม่มีอำนาจลงโทษทางอาญาแก่เยาวชนเช่นกัน ศาลมีอำนาจในการพิพากษาคดีโดยใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนเท่านั้น เว้นแต่ว่าการกระทำความผิดนั้นจะเข้าเงื่อนไขที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดอาญาร้ายแรง และผู้กระทำความผิดมีอายุตั้งแต่ 14 ปี แต่ต่ำกว่า 18 ปี ศาลจะใช้กระบวนการพิจารณาคดีแบบ Adult Sentence อย่างไรก็ตามแม้ว่าศาลคดีเด็กและเยาวชนจะใช้กระบวนการพิจารณาคดีแบบ Adult Sentence ก็ตามหากพิจารณาแล้วพบว่าการกระทำความผิดของเยาวชนยังไม่สมควรที่จะลงโทษทางอาญา (Adult Sentence) ศาลก็สามารถกลับไปใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน (Youth Sentence) ได้ โดยจะไม่มีกรณีโอนคดีเยาวชนไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา ศาลเยาวชนและครอบครัวไทยไม่มีอำนาจลงโทษ

ทางอาญาแก่เด็กที่กระทำความผิด ศาลมีอำนาจใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนเท่านั้น ส่วนผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชน ศาลเยาวชนและครอบครัวจะลงโทษโดยใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนหรือลงโทษทางอาญาก็ได้ แต่ถ้าจะลงโทษทางอาญาศาลสามารถลงโทษได้เพียงกึ่งหนึ่งของอัตราโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ทั้งนี้ไม่มีบทบัญญัติให้พิจารณาถึงประเภทความผิดอาญาว่าเป็นความผิดอาญาร้ายแรงหรือไม่ แต่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจใช้ดุลพินิจในโอนคดีเด็กและเยาวชนไปยังศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้ ที่ มาตรา 97 วรรคสอง หากพบว่าผู้กระทำความผิดมีสภาพเช่นเดียวกับผู้ใหญ่

4. ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้บทบัญญัติของมาตรา 97 วรรคสองมีความสมบูรณ์และสอดคล้องกับปรัชญาเจตนารมณ์และเป้าหมายในการดำเนินคดีกับเด็กและเยาวชนในการกระทำความผิดอาญาที่มุ่งค้นหาสาเหตุของการกระทำความผิดและมุ่งเน้นให้การอบรมแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน และส่งกลับคืนสู่สังคม จึงมีข้อเสนอแนะให้แก้ไขพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 97 วรรคสอง ในกรณีที่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาร้ายแรงโดยเฉพาะ ดังนี้

1. ให้มีการกำหนดประเภทความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาว่าความผิดอาญาใดเข้าเงื่อนไขจัดเป็นความผิดอาญาร้ายแรงซึ่งอาจเป็นความผิดดังต่อไปนี้

- 1) ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา มาตรา 276 มาตรา 277
- 2) ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น มาตรา 288 และมาตรา 289
- 3) ความผิดฐานจับคนเรียกค่าไถ่ มาตรา 313 ถึง มาตรา 315
- 4) ความผิดฐานชิงทรัพย์ มาตรา 339 เฉพาะกรณีที่ การกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ หรือรับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย
- 5) ความผิดฐานปล้นทรัพย์ มาตรา 340 เฉพาะกรณีที่ การกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ หรือรับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย

2. กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้อำนาจในการใช้ดุลพินิจของศาลออกเป็น 2 กรณี ดังนี้

2.1 กรณีแรกหากได้กระทำความผิดอาญาตามที่ได้ระบุไว้ในข้อ 1. ในขณะที่ยังเป็นเด็กหรือเยาวชน แต่เมื่อปรากฏตัวต่อศาลในระหว่างพิจารณาคดีพ้นจากความเป็นเยาวชนแล้ว หรือถ้าศาลเยาวชนและครอบครัวพิจารณาโดยคำนึงถึงสภาพร่างกาย สภาพจิต สติปัญญา และนิสัยแล้วเห็นว่าในขณะกระทำความผิดหรือในระหว่างการพิจารณาเด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดมีสภาพเช่นเดียวกับบุคคลที่มีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ขึ้นไปให้มีอำนาจส่งโอนคดีไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้

2.2 กรณีที่สองหากได้กระทำความผิดอาญาตามที่ได้ระบุไว้ในข้อ 1. ในขณะที่ยังเป็นเด็กหรือเยาวชน แต่เมื่อปรากฏตัวต่อศาลในระหว่างพิจารณาคดียังเป็นเยาวชนอยู่ ให้ผู้กระทำความผิดยังคงอยู่ภายใต้อำนาจการพิจารณาคดีของศาลเยาวชนและครอบครัวเท่านั้นไม่มีการโอนคดีไปพิจารณาคดีในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา เว้นเสียแต่ว่า เด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดในกรณีเช่นนี้จะไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายบางประการ คือไม่สามารถนำเครื่องมือตัดครองเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมทั้งในชั้นเจ้าพนักงานและในชั้นศาล อันได้แก่ มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาก่อนฟ้องตามมาตรา 86 มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นพิจารณาตามมาตรา 90 และมาตรการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูก่อนมีคำพิพากษาตามมาตรา 132

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2555). *กฎหมายประเทศไทยว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งถูกลิดรอนเสรีภาพ*. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2556, จาก <http://www2.djop.moj.go.th/law/2012-06-30-16-03-00/item/163-1>.
- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ และชาติ ชัยเดชสุริยะ. ข่าวออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2557, จาก <http://www.news.tlcthai.com/news/36190.html>.
- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, ชาติ ชัยเดชสุริยะ และณัฐวิสา ฉัตรไพฑูริย์ (คณะผู้แปล). (2547). *มาตรฐานองค์การสหประชาชาติว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางอาญา*. กรุงเทพฯ: เดือนตุลา.
- ข่าวออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2557, จาก http://www.tnnthailand.com/news_detail.php?id=18526&t=news
- คณิต ฅ นคร. (2554). *กฎหมายอาญาภาคทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่ 4 แก้ไขเพิ่มเติม)*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2555). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (พิมพ์ครั้งที่ 8 แก้ไขเพิ่มเติม)*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- เทพ งามสามยา. (2550). *หลักการพื้นฐานที่เหมาะสมในการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชนในชั้นศาล (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธานีศ เกศวพิทักษ์. (2553). *คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 7) (น. 324)*. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.

นราธิป แยมศิริ. (2542). *สิทธิเสรีภาพของประชาชนตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540: ศึกษากรณีอำนาจฟ้องของประชาชนในกรณีที่อยู่ในอำนาจศาลทหารในเวลาปกติ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บุญเพราะ แสงเทียน. (ม.ป.ป.). *คำบรรยายกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 163 ลงวันที่ 15 มิถุนายน 2515.

ประเทือง ธนิยผล. (2555). *กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประมวลกฎหมายอาญา.

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2531) *อาชญาวิทยา: สหวิทยาการว่าด้วยปัญหาอาชญากรรม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ผู้จัดการออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2557, จาก <http://www.manager.co.th/crime/viewnews.aspx?NewsID=9560000004796>.

พรชัย ชันดี, ธัชชัย ปิตะนีละบุตร และอัศวิน วัฒนวิบูลย์. (2543). *ทฤษฎีและงานวิจัยทางอาชญาวิทยา*. กรุงเทพฯ: บุ๊คเน็ต.

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494.

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

มหาชัย ศรีทองกลาง. (2555). *บทบาทผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวกับงานพัฒนาองค์กรเครือข่ายรองรับเด็กและเยาวชนตามคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลในคดีอาญา*. สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2556, จาก [เว็บห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์](#).

มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์. (2551). *กฎหมายเบื้องต้นเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพฯ: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอนคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2555, จาก http://www2.djop.moj.go.th/stat/upload/back_age.pdf

- สกุลยช หอพิบูลยช. (2555). *กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กของประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2556, จาก http://www.humanrights.ago.go.th/index.php?option=com_alphacontent&section= 4&cat=18&Itemid=11&limit=5&limitstart=10
- สุดสงวน สุธีสร. (2547). *อาชญาวิทยา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุธีณี รัตนวราห. (2531). *กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน Law on Juvenile Delinquency*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- หนังสือพิมพ์คมชัดลึก. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2557, จาก <http://www.komchadluek.net/detail/20120720/135605/ข่าวอาชญากร.>
- อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก.
- อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2556, จาก <http://www2.djop.moj.go.th/law/ 2012-06-30-16-03-00/item/166->
- อภริตี โพธิ์พร้อม. (ม.ป.ป.) *การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนหนทางสู่ความเป็นธรรมของสังคมอย่างยั่งยืน (ตอน 1)*. วารสารศาลยุติธรรมปริทัศน์. สืบค้นเมื่อ 1 มกราคม 2556 จาก ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม, จาก http://elib.coj.go.th/Article/courtP5_6_2.pdf
- อัจฉริยา ชูตินันท์. (2552). *กฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็ก เยาวชน และคดีครอบครัว (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2555). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2555, มิถุนายน - สิงหาคม), “พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553.” *วารสารนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 1 (1)*.
- อัญชลี เทพอารักษ์กุล. (2556). *ศึกษาเปรียบเทียบหลักเกณฑ์ในการยุติคดีเด็กและเยาวชนในชั้นเจ้าพนักงานและชั้นศาลตามกฎหมายไทยและแคนาดา (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- อัครณพ ชูบำรุง. (2527). *ทฤษฎีอาชญาวิทยา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อุทัย อาทิวช. (2554). “สิทธิของผู้เสียหายในกฎหมายฝรั่งเศส”, ใน *หนังสือรวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส*. กรุงเทพฯ: วิ.เจ.พรินต์ติ้ง.

ภาษาต่างประเทศ

Jehle, Jorg-Martin. (2009). *Criminal Justice in Germany* (5th ed.). Germany: Federal Ministry of Justice.

Terrill, Richard J. (2013). *World criminal justice systems: a comparative survey* (8th ed.). United of America: Anderson Publishing.

Defence for Children International (Geneva). (2007). *From Legislation to Action? Trend in Juvenile Justice System Across 15 Countries*. Retrieved August 19, 2013, from http://www.yjb.gov.uk/publications/resources/downloads/cross_national_final.pdf.

Federal Ministry of Justice. (2011) *the Youth Courts Law*. Retrived September, 1 , 2013, from http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_jgg/youth_courts_law.pdf

French Ministry of Foreign and Eurpoean Affairs. (May 2008). *Juvenile Justice in France*. Retrived June, 20, 2013, from http://www.ambafrance-nz.org/IMG/pdf/VA_-_juvenile_justice.pdf

John Howard Soceity, Criminal Justice Edcucation. (2012). *Youth Criminal Justice Act Handbook*. Retrived July, 18, 2013, from <http://www.johnhoward.ab.ca/docs/modules/YCJA/YCJA0102-JHSAHandbook2012.pdf>

Ministry of Justice. *The French legal system*. (November 2012). Retrived August, 19, 2013, from <http://www.justice.gouv.fr>

Criminal Code of Canada.

German Code of Criminal Procedure.

German Criminal Code.

German Youth Court Law (JGG).

Youth Criminal Justice Act, Canada.